

Delavec izbija vsak drug petek : datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.— Posamezna številka 80 vin naročnina v inozemstvo sorazmerno več.

Pošiljatve na uredništvo in upravišstvo

Ljubljana, Šelmburgova ulica št. 6. II. nadst. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po eno Krono, pri trikratni po 95 vinarja, pri šestkratni po 90 vin., pri celoletnih objavah po 85 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Vampiri na delu.

Z ozirom na nevarnost, ki preti ne le industriji, ampak tudi delavstvu vsled krize v produkciji, se je pričetkom februarja t. l. vršilo zborovanje gospodarskega sveta v Belgradu, katerega so se udeležili tudi prizadeti faktorji iz Slovenije. Prav za prav se je vršilo to zborovanje na inicijativo zainteresiranih krogov iz Slovenije. Deželna vlada, trgovska in obrtniška zbornica, Zveza industrijcev in Strokovna komisija za Slovenijo so uvažujoč neznosno depresijo, ki je zavladala v naši industriji, napotila navedene činitelje za skupni nastop.

Ni izključeno, da se najde kdo, ki poreče, kaj ima delavska strokovna komisija iskati v družbi zastopnikov interesov industrije. Ako pa uvažujemo, da preti našemu delavstvu pošast brezposelnosti z vsemi svojimi posledicami, tedaj smatramo za pravilno in umestno, da je strokovna komisija te izredne razmere upoštevala in bila potom svojega zastopnika priča vseh onih ukrepov, ki so trenutno potrebni, da se produkcija v industriji Slovenije ne obustavi. In ako zahtevamo uvedbo obratnih svetov, je tembolj umestno, da delavska institucija, kakor je to Strokovna komisija, kjer je dana prilika že sedaj, sodeluje kot kontrolni organ.

Deželna vlada za Slovenijo in ostale navedene korporacije so poslale svoje zastopnike v Belgrad, kjer so se udeležili rečenih razprav gospodarskega sveta. Delegatom iz Slovenije je šlo v glavnem za to, da se preosnuje izvozni carinski kakor tudi prometnodavčni sistem glede onih proizvodov industrije v Sloveniji, katerih ne more lastna država vseh porabiti in je torej dotična panoga odvisna od izvoza. Pri tem pride v največji meri v poštev kovinska in kemična industrija. Nadalje so razpravljali tudi vprašanja uvozne carinske politike posebno glede onih surovin, katerih doma nima ali pa nimamo zadosti, ki jih pa domača industrija ne more pogrešati. Bila pa so tudi na dnevnem redu vprašanja zaščitnih carin.

Mi, in to odkrito priznavamo, nismo prijatelji zaščitnih carin, ali pridejo trenutki, da je v izrednih razmerah začasno porabiti tudi izredne mere, samo da se nevarnost preteče katastrofe odstrani, ker smo gospodarsko odvisni od drugih držav, ki nas lahko dave.

Poleg tega so bili na dnevnem redu tudi naravnost neverjetno visoki prevozniki na domačih železnicah, ki vsled svoje pretiranosti domačo industrijo naravnost ugonablja.

Posrečilo se je centralno vlado, ki je naravno bila tudi zastopana, pridobiti za preustroj dosedanjega za našo industrijo tako usodepolnega sistema. Ali če so se odposlanci iz Slovenije vračali do-

mov z zavestjo, da so izvršili delo, ki pomeni naravnost rešitev našega bednega narodnega gospodarstva, so se motili, kajti delali so račun brez krčmarja. Hlene, ki ropajo po naši domovini in izsesavajo našemu bednemu ljudstvu kri in mozeg kakor na bojnih poljanah — verižniki, „preistrelberji“, špekulantje in drugi trgovci take baže kakor zastopniki verižniških bank, so zagnali proti vsem sklepom gospodarskega sveta krik in vrišč, da se je po Belgradu zrak tresel. Verižniški bankokratje v družbi z vsemi ostalimi goljuhi in cigani napenjajo vse sile, da pripravijo vlado do tega, da sklepov in sporazumov gospodarskega sveta vlada — ne izvede!

In sedaj bomo videli, kaj bo storila vlada v Belgradu. Brez dolgih reminiscenc povemo, da, ako bi vlada hotela ustreči zahtevi največjih oderuhov, kar jih je kedaj zemlja nosila, s tem, da opusti izvedbo sklepov gospodarskega sveta, tedaj naj se zaveda, da si nakopile prokletstvo vsega delovnega ljudstva v Sloveniji.

Razumljivo bi bilo to, kajti neizvedba označenih sklepov bi pomenila za vse gospodarsko življenje v Sloveniji sigurno katastrofo, katera bi bila hujša kakor svetovna vojna sama.

Zavedajoč se svoje naloge je tajništvo Strokovne komisije za Slovenijo, ko je zaznalo za lopovščino belgrajskih krvosov, poslalo proti nameravanim nakanam daljšo protestno brzojavko na ministrstvo za trgovino in industrijo. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odgovorilo, da je dobljeno brzojavko predalo ministrstvu za finance. Poleg tega je tajništvo tozadevno zainteresiralo tudi poslanke.

Delavci, čuvajte in izpopolnjujte re-dove strokovnih organizacij, kajti proti organiziranemu zločinstvu trgovskih apashev bo treba odpora.

Čudne bolečine.

Res čudne bolečine imajo slovenski obrtniki; v želodcu jim leže bolniške blagajne, katerih ne morejo prebaviti od tistega trenutka, odkar se je izvedla za Slovenijo tozadevna reforma in se je s tem preprečila manipulacija, ki so jo uganjali obrtniki zlasti na deželi, kjer so se v bolniških blagajnah smatrali za absolutne vladarje. Stare čase si žele nazaj, da bi zopet po svoji volji mogli postopati z bolnimi delavci.

Že pri zadnjem obisku ministra za industrijo in trgovino g. V. Kukovca, je porabil predsednik obrtnih združenj priliko, da je potožil gospodu ministru o težkem bremenu, ki ga baje tvori bolniško zavarovanje delavcev in pa o krivici, ki se baje godi obrtnikom radi izvedene reorganizacije bolniške blagajne v Sloveniji. Od-

govor, ki ga je gospod Franchetti dobil, si vtakne lahko za klobuk — ako ga je razumel.

Ko je bil minister Kukovec v Ljubljani, se je vršila v trgovski in obrtniški zbornici nekaka konferenca, na kateri se je razpravljalo o stagnaciji v industriji in obrti ter se je ngibalo, kaj je storiti, da se preteča nevarnost krize odvrne oziroma ji pride v okom. Zastopana je bila na tej konferenci deželna vlada, trgovska in obrtniška zbornica, zveza industrijcev, obrtniške zadrage in poleg tega še cela vrsta podjetnikov samih. Med tem ko so bili delodajalci po trikrat zastopani potom svojih organizacij, niso sklicatelji smatrali za potrebno, da bi povabili na konferenco tudi zastopstvo delavstva, ki je gotovo na ureditvi produkcije ravnotako zainteresirano kakor podjetniki. Koga na primer najhujše zadene zastoj v produkciji, ako ne delavca? Ravno nad njim visi neprestano damoklejev meč brezposelnosti. Že razumemo, da tudi podjetnik ne prenaša lahko krizo v produkciji, vendar pa jo lažje prenese in počaka boljših časov, kakor pa brezposelni delavec, pri katerem v sedanjih časih ne more biti o kakih prihrankih nobenega govora. Zveza industrijcev je bojvena organizacija delodajalcev, in ako se smatra za umestno, vabiti ob vsaki priliki, kadar gre tudi za interese delavcev, samo to organizacijo, koje člani so itak že zastopani v trgovski in obrtniški zbornici, delavskih strokovnih organizacij pa ne, pomeni to očitno preziranje, da ne rečemo brskiranje teh delavskih korporacij. In to je, ako je res, da smo ravnopravni državljani, nedopustno. Tako postopanje poleg tega pa še tudi močno diši po protekciji gospodarsko močnejšega proti in na račun gospodarsko šibkejšega.

Ali kratko na to se je zgodila še večja nedopustnost. Na zahtevo zveze obrtniških združenj je sklicalo poverjenišvo za socialno skrb nekako enketo, na kateri se je razpravljalo izključno le o bolniškem zavarovanju delavcev. Gospod Franchetti kot »Macher« pri obrtniških zadrugah in ki očitno nima važnejših poslov kakor neprestano vrtati v vse ustanove namenjene delavcem, je zbobnal na to enketo obrtnike svoje vrste skoraj iz cele Slovenije. Zastopniki glavnih interesov, namreč delavcev-zavarovancev pa na tej enketi ni bilo, ker poverjenišvo za socialno skrb ni smatralo za potrebno povabiti tudi zastopnike delavcev-zavarovancev! Tako so gospodje barantali sami, lepo med sabo za kožo delavcev. To je škandal, da mu ga ni para. Ako misli poverjenišvo postopati na tak način in tako enostransko ter indirektno dajati potuho raz. srboritim „kravtarjem“, tedaj se mu bo delavstvo prav lepo zahvalilo za

tako dobrotlost. Tedaj bi to poverjenstvo ne bilo več poverjenstvo za socialno skrb, kojega ime že samo pove, da je to oddelek pri vladi za zaščito gospodarsko šibkejših, ampak bi postalo poverjenstvo za delavsko socialno smrt.

Bilo je sicer na enketi zastopano ravnateljstvo bolniške blagajne same, tega ne tajimo. To pa nikakor ne zadostuje, ker ni šlo le za zavod kot tak, temveč v prvi vrsti za interese delavcev-zavarovancev. In brez zastopnikov teh bi po našem mnenju bilo moralo ravnateljstvo bolniške blagajne soudeležbo na taki enketi odkloniti.

Ako pa gospod Franchetti pri svojih tovariših-obrtnikih išče popularnosti s tem, da neprenehoma ruje proti vsemu, kar je delavskega, kaže s tem le svojo nevednost ter reakcionarnost. In ako drugače ne zna pomagati obrtništvu, tedaj je usoda obrtnikov v slabih rokah.

Kočevska republika.

O kočevskih vsakovrstnih razmerah čitamo zelo pogostoma, da pa si domišljajo razni kočevski magnatje, da se res nahajajo v nekaki republiki, dokumentirajo s tem, da se za razne določbe, naredbe in zakone v kolikor se nanašajo na delavce, nič ne zmenijo. Tam doli v Kočevju je enostavno vsak sam svoj gospodar svobodne republike, če ima le kaj pod palcem. Razume se, da delavstvo te republikanske svobode ne vživa, nasprotno, delavce se od strani kočevskih republikanskih patricijev smatra za sužnje kakor za časa antičnih držav.

Posamezni kočevski magnatje si enostavno sami kujejo svoje predpise in urejajo svoje postopanje v delavskih zadevah — kakor v republiki. Manjka jim samo še prezident. Pa ni izključeno, da se bodo tudi volitve prezidenta vršile. V Ameriki sedaj Wilson na primer nima posla, kaj pa če bi kočevski magnatje-republikanci njega določili za to mesto? Ni pa izključeno, da se bodo kočevski republikanci ustrašili visokih prevoznih stroškov vsled česar z Wilsonom najbrže ne bo nič. A dober nadomestek bi našli Kočevci v domačinu Kajfežu. Ta ne le da se dobro spozna v samonikli zakonodaji ampak niti na lov za tigri mu ne bo treba hoditi kakor so to navajeni bivši ameriški prezidenti kajti Kajfež in njegova kompanija smatra delavce za pripraven objekt, katere lahko na njemu znani praktičen način podira. In ker v kočevski republiki še ni vpeljan zakon, po katerem bi se smelo delavce streljati kakor streljajo brezposelní ameriški prezidenti v prerijah tigra, si znajo tam v kočevski republiki pomagati. Namesto puške se enostavno poslužujejo rok in delijo od časa do časa delavcem krepke klofute in ako še to ne zaleže povestijo delavcem košaro s kruhom tako visoko, da jo doseči ne more. Razume se, da ako ne takoj, pa sčasoma vendarle mora poginiti taka delavska mrcina.

Poleg Kajfeža prezidenta bi bil njemu vredni patron Heinrihar zelo pripraven za republikanskega ministra notranjih zadev. Največ bi delavci profitirali, če bi Heinriharja določili za ministra za socialno politiko, kajti gotovo bi se naučili od njega kaj jim je storiti, da si zboljšajo svoj socialni položaj. Samo paziti morajo pri tem, da jim Heinrihar ne bo pomagal narobe, ker obstoji nevarnost, da bo Heinrihar svoj poklic vršil napačno in bi se potem takem znal delavcem pripetiti, da jih pošlje v prerano socialno smrt.

Zdi se, da se Heinrihar, ki je vreden naslednik Kajfežev, trudi, vcepjati delavcem neke vrste ljubezen do republikanske gospode v tem smislu, da jih že sedaj, ko delavci še niso veleposestniki kakor sta Kajfež in Heinrihar uči, kako se more delavce po vseh praktičnih pravilih oderuštva skubiti in izžematí. Delavcem plačilnih listov ne dá, ker bi znali lažje presojati za koliko so bili opeharjeni. Razume se, da imajo kočevski republikanci glede bolniškega zavarovanja svoja določila. — Kaj jih brigajo določila glede odtegljajev od plače za prispevke v bolniško blagajno v sosednji državi Sloveniji. Bolniška blagajna v Ljubljani naj bo vesela, da kočevska republika sploh kaj prispeva. — Da pa zakon kočevske republike ukazuje veliko več odtegovati za prispevke od delavskih plač kakor je to v sosednji državi Sloveniji dovoljeno to bolniško blagajno in tudi vlado v Ljubljani enostavno nič ne brigal!

Da difference med faktično zaslužnim denarjem in izplačanim tedenskim zneskom znašajo do 50 kron manj na škodo delavca, to je navadna stvar, ki jo pošten kočevski republikanec ala Heinrihar po pojmihi samost. zakonod. ne more smatrati za goljufijo. Take malenkostne kaprice so kvečjemu še v navadi v sosednji Sloveniji. Pa ne bodimo skrupulozni, kajti kje naj bi na primer republikanski biriči žagovodja Fresl in pisar Mihajlovič jemali denarja za obligatno celonočno krokarijo po kočevski republiki? Razume se, da imata Fresl in Mihajlovič tudi nekaj svojih trabantov med delavci samimi, ki jima držita »štango«. Posebno veselo pa je, kadar Heinriharja ni doma, takrat izgleda na žagi kakor bi bila »ohcet«, ker se oba, Fresl in Mihajlovič kar po celi teden pletana okrog vrtila kakor muhe v močniku.

Kateri žagar noče razumeti žejnim potrebam imenovanih dveh kapacitet, frči predno da porabi pol kilograma soli. Gospodin Fresl je v marsičem specialist, med drugim je tudi založnik živega blaga, kakor namreč sam pravi ima žagarjev kar polne »ladeljce«. Izbirčen ni, ne natančen, k jako komplicirani žagi postavi, če treba tudi »žagarja«, ki v svojem življenju take žage ni videl. In ako se slučajno zgodi kaka malenkost, da se tak žagar pohabi in postane za delo nezmožen, to vendar ni krivda Fresla. Tudi za humor in razvedrilo delavcev zna skrbeti gospodin Fresl. Dne 26. januarja ob polnoči je na prim. prišel buditi delavce naj gredo delati »überschicht« kakor se je izrazil in ker imajo delavci tudi v kočevski republiki to žudno navado, da ponoči spe, jih je kar lastnoročno vlekli iz postelj in so morali za kratek čas seveda ponoči na delo. Ko je Heinrihar meseca januarja delavcem milostno vrget drobtinico v obliki malenkostnega priboljška na plačah in bi se 29. imenovanega meseca moral ta priboljšek izplačati, je Fresl, ki zna kakor tudi dobro »Fresen« kratkomalo izjavil »Heinrihar nema tu nič, ja sam gazda«.

Kaj pa če bi se vlada v Sloveniji vseeno malo vmešala v notranje razmere sosednje kočevske republike — ni sicer izključeno, da bi nastal diplomatski konflikt, ampak od krvave vojne bi nemara vseeno ne prišlo.

Sicer pa bi radi vedeli, čemu vzdržuje naša država v glavnem mestu kočevske republike svojega poslanika, ki ima svojo rezidenco poleg Anerspergove palače.

Iz strokovne organizacije.

Redna glavna skupščina Unije slovenskih rudarjev.

Načelstvo Unije slovenskih rudarjev v Zagorju sklicuje v zmislu člena 12. društvenih pravil redno glavno skupščino na dan 24. aprila 1921.

Vršila se bo glavna skupščina v dvorani hotela »Union«

v Celju

in se prične ob 9. uri dopoldne — z nastopajočim dnevnim redom:

1. a) Poročilo načelstva, poročevalec M. Čobal.
- b) Blagajniško poročilo, poročevalec Anton Ule.
- c) Poročilo revizorjev, poročevalec Ivan Marin.
2. Regulacija prispevkov, preosnova pravilnika in taktika, poročevalec Ivan Tokan.
3. Socialna zakonodaja, poročevalec dr. Žauhek.
4. Socializacija rudnikov in rudniška zakonodaja, poročevalec dr. Korman.
5. Volitev načelstva in delegacijskega odbora.
6. Razni predlogi in nasveti.

Glavna, redna skupščina le, kakor zgoraj omenjeno, sklicana v zmislu člena 12. društvenih pravil, po katerih ima vsakih 200 članov pravico do 1. delegata. Podružnice, ki ne štejejo 200 članov se združijo s svojimi sosednjimi podružnicami in bodo skupno določile delegata. V to svrhu dobe pravočasno potrebna navodila potom okrožnice, iz katere bo tudi razvidno, koliko štejejo dotične podružnice rednih, plačujočih članov in koliko jim pripada delegatov. Število članov nad 100 se šteje za 200 in ima potemtakem podružnica pravico do 1. delegata. Podružnice, ki ne štejejo 100 članov se kakor rečeno združijo z sosednjimi podružnicami.

Predloge, ki jih nameravajo staviti podružnice, oziroma vplačevalnice, o katerih naj se razpravlja na glavni skupščini, se morajo predložiti načelstvu Unije najkasneje do 15. marca t. l. Potrebno je to tudi radi tega, da se bodo mogli ti predlogi priobčiti.

Načelstvo.

Iz kovinarske organizacije.

Iz kovinarske organizacije. Prva seja centralnega odbora se je vršila 25. februarja 1921. Odbor se je konstituiral takole: Predsednik Kocijan Ivan; podpredsednik Sirca Ivan; tajnik Svetek Fran; blagajnik Muzlovič Avgust; odborniki: Ivan Ropret, Anton Smole, Zeme Fran, Trobonjača Miloš, Ogrinc Jože. Kontrola: Pavšek Maks, Pastorek Jožef (Ljubljana), Hrastnik Valentin (Celje), Znidar Anton (Jesenice) — Na seji se je obravnavalo glede ureditve okrožnega tajništva na Jesenicah. — Poročilo uprave se je vzelo na znanje. Izvolil se je personalni odsek. Predsednik je zaključil sejo z ledernatim govorom, v katerem je orisal naloge novoizvoljenega centralnega odbora. — Propagandni odsek. Podružnice: Muta, Fala, Maribor, Domžale, še vedno niso imenovala propagandni odsek. — Revija »Zdravje«. Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro bo razpošiljal po več izvodov te prekoristne revije brezplačno. Javili smo naslove podružnic in upamo, da bodo podružnice list kmalu prejele. — Obračune za januar. Podružnice: Maribor, Fala, Ruše in Litija še niso poslale obračuna za mesec januar. Pošljejo naj takoj, sicer izgube članstvo.

Guštanj. Ves material glede represalitij smo poslali tajništvu JSDS. Vbodoče prosimo, da pošiljate vse take zadeve, ki

so političnega značaja, oni politični stranki, kateri pripadate. Strokovna organizacija bojuje predvsem v tovarni in delavnici, politična pa v občini in državi.

Pregled. Jeklarna v Guštanju je zopet na tem, da zmanjša obrat. Pretekli teden je ravnateljstvo poklicalo zaupnike naše organizacije, ter jih obvestilo, da bo odpuščenih zopet večje število delavcev.

Na **Jesenicah** se je vršil v ponedeljek, 28. februarja dobro obiskan protestni shod zoper podražitev mesa. Poročali so ss. Jeran J., Svetek, Košir in drugi. Sprejete so bile tozadevne resolucije.

Občni zbor podružnice Kamnik se je vršil 27. februarja. Listo novega odbora priobčimo prihodnjič. Organizacija v Kamniku se izboljšuje.

Občni zbor podružnice Dobrava se je vršil 13. februarja t. l. V odbor so bili izvoljeni ss.: Fleis Iv., Rekelj Ant., Jezernik Janko, Morič Peter, Prešeren Andrej, Tülle Edvard, Kureš Josip, Stare Ivan, Kogovšek Andrej, Srnjak Martin.

Občni zbor podružnice Javornik se je vršil dne 6. marca. Poročal je s. Svetek iz Ljubljane. V odbor so bili izvoljeni: Predsednik Celer Franc; podpredsednik Kamnikar Albert; tajnik Šoberl Virgil; blaginjak Gmainer Fran.

Občni zbori.

Celje. Občni zbor podružnice Osrednjega društva oblačilnih strok se je vršil dne 30. januarja t. l. Potem ko so funkcionarji podali svoja poročila, se je razvila razprava, ki je podala jasno sliko o zelo žalostnih razmerah, v katerih se nahajajo krojaški pomočniki. Razprava naj služi v vzpodbudo novoizvoljenemu odboru za nadaljnje delo. V novi odbor so bili izvoljeni: Keisersberger Jurij, predsednik; Selih Franc, namestnik; Germ Ivan, blaginjak; Pelko Josip, namestnik; Špes Franjo, tajnik; Verbnik Hinko, namestnik; Meško Peter in Kranjc, revizorja. V osrednje društvo je bil izvoljen Lisec Jožko in kot namestnik Špes Franjo.

Dopisi.

Pivovarna »Union« v Ljubljani se bo nacionalizirala, to se pravi, da postanejo glavni posestniki delnic domači kapitalisti najbrže pa kaka banka. Glavnica se bo zvišala na 6 milijonov. Delavstvo zaposleno v pivovarni pod novimi gospodarji tudi ne bo deležno čistih dobičkov. Povođa za vriskanje nima, kajti izkušnje nas uče pri tem takozvanem nacionaliziranju prihaja delavstvo po navadi iz dežja pod kap.

Polzela. Le malokrat se oglašamo iz Polzele v »Delavcu«, in kadar to storimo, imamo vselej dovolj tehničnih vzrokov za to. Danes lahko povemo, da se naša strokovna organizacija — podružnica Osrednjega društva lesnih delavcev sicer jako lepo razvita in da je pri nas zelo mnogo to. Danes lahko povemo, da je naša strokovna organizacija visoko ceniti. Vseeno pa je še tudi nekaj mevž, zaspancev, ki prepuščajo vse delo drugim, sami pa ne znajo drugega kakor zabavljati in kritizirati, toda ne na svojo lenobo, temveč na delo in trud drugih. Menimo, da se s praznim govoričenjem še nikoli ni ničesar opravilo in se tudi nikoli ne bo. Namesto vsega tega v interesu vseh pozivljemo vse, da se oklenejo svoje strokovne organizacije, za katero naj vsakdo dela. Tvrđ-

ka Kurka & Vildi bo drugače upoštevala svoje delavstvo, kadar bo videla, da je to delavstvo zavedno, kompaktno organizirana masa. To nam bo prišlo prav pri raznih pogajanjih, kadar gre za ureditev plačilnega razmerja. Naj nam bo za vzpodbudo odgovor, katerega je tvrdka Kurka & Vildi dala na spomenico z dne 15. februarja, in ki se je glasil: »Kdor ni zadovoljen s sedanjo plačo, ta bo odpuščen, tovarna ima toliko drugih izdatkov, da ne more ustreči delavstvu!« Ali ni tak odgovor škandal? Da, je, a škandal bi tudi bil, če bi delavstvo ne vedelo, kje je njegovo mesto.

Jesenice. Nimamo posebnega veselja napadati posamezne osebe, ali so slučaj, katerim se ni mogoče izogniti, ne da bi po zaslugi pritiskov žig sramote na čelo kakemu individiju, ki drugega ne zasluži. Tak eksemplar imamo na Jesenicah. Gre namreč za nekega bivšega avstro-ogrškega žandarja, ki ga je bila Kranjska industrijska družba svoječasno sprejela v službo kot čuvaja. Ta človek je bil med vojno pravi strah vseh siromakov, delavcev in posebno fantov, ki niso imeli več volje žrtvovati kri in življenje za degenerirane Habsburgovce. Ne bi se obregali nad tem zbankrotiranim žandarjem in velikim prijateljem surove, brahijalne sile, da ga K. I. D. ni nastavila kot čuvarja tovarniških zakladov in kot misli sicer v drugi obliki nadaljevati šikane nad delavstvom. Ne gre mu namreč le za nadzorovanje in čuvanje, ampak smatra kot svojo glavno nalogo špijonirati med delavstvom in spravljati kolikor mogoče več delavcev ob kruh in na cesto. Pri tem svojem podlem delu obrača posebno pažnjo zaupnikom strokovne organizacije in skuša zaupnike in strokovno organizacijo spravljati ob ugled in poštenje. Nedavno tega se je spravil na primer nad enega zaupnika, katerega je, ko je bil že na cesti, poklical nazaj k vratarju, kjer ga je preiskal. Še morda ni ukradel — žandarju staroavstrijsko srce, pardon del tovarniškega zaklada. Razume se, da se je žandar blamiral in iz sumničenja mu je zrastel dolg nos.

Delavci ne bodo nikoli pozabili, koliko gorja jim je prizadjal ta človek (ako to ime še zasluži) v najhujših časih, ko so delavci z nahrbtniki bili prisiljeni hoditi moledovat v okolico za hrano. Na mestu pa da bi se svojih junaških činov v zadledju sramoval in sedaj kam zari kakor krt, ker ni vreden, da ga sonce obsije, žrni, blati in obrekuje poštene delavce napram tovarniškemu vodstvu in pravi, da delavci niti tega ne zaslužijo, kar dobe. Sam pa je prejel za prošlo leto celih 3000 kron nabavnega prispevka. Kako ga je bil potreben, dokazuje dejstvo, da je ves znesek takoj odnesel v farovško hranilnico. Toda vsaka sila do vremena, tudi za take pride čas. Pazl naj, da ne bo moral vzeti v roke še kramp in lopato in služiti si vsakdanji kruh s poštnim delom, ne pa z denunciantstvom. Delavec.

Mezdna gibanja.

Osrednje društvo kovinarjev je dne 4. februarja t. l. sklenilo plačilni dogovor z obratovodstvom elektrarne na Fali, glavnim kriega so nove plačilne postavke kakor sledi: Pomožni delavci do K 6.70, kvalifikovani pomožni delavci do K 8.10, profesionalisti do K 8.70, kvalifikovani profesionalisti do K 9.70 in kvalifikovani profesionalisti-specijalisti do K 10.50 na uro. Uvedli so se tudi dopusti in ima vsak de-

lavec, ki je dne 1. januarja 1921 bil pri tvrdki že dve leti uposlen, pravico do 5-dnevnega dopusta. Oni delavci pa, ki so od istega datuma pri podjetju uposteni vsaj eno leto imajo pravico do tridnevnega dopusta. Vsi oni delavci, ki še niso eno leto pri obratu uposteni nimajo pravice do dopusta toliko časa, dokler ne potreže kot minimum določeno leto uposlenosti. Dopusti se od dveh let uposlenosti podaljšujejo vsako leto za en dan do najvišje izmere zaporedoma tri leta. Maksimum torej vsega skupaj 5 let.

Dopusti so polno plačani. Zaprostiti mora vsak delavec za dopust vsaj tri dni pred nameranim dopustom. Več kakor 5 odstotkov vsega uposlenega delavstva ne more iti naenkrat na dopust. Razume se, da velja dopust za vsakega delavca vsako leto. Sprejemanje delavcev v delo je sicer stvar obratovodstva, vendar pa imajo zaupniki pravico opozoriti obratovodstvo na morebitne okoliščine. Pri odpustih delavcev pa bo obratovodstvo zaupnikom delavstva vselej navedlo razloge.

Ob preselitvi konstrukcijske delavnice iz Fale v Maribor se izdela razmeram primeren delavniški red.

Dogovor ima glede plač naknadno veljavo in se difference vznikne iz povišanja plač doplačajo do 6. januarja 1921.

Milanov vrh. Koliko je vredna dobro izvedena strokovna organizacija, o tem bi lahko pripovedovali lesni delavci vposleni v gozdih in na žagi tvrdke Franjo Žagar. Seveda, ako bi hoteli in bistvo strokovne organizacije pravilno razumeli. Pretiła je nevarnost, da izbruhne stavka delavstva pri imenovanju tvrdki zakaj tvrdka ni hotela vpoštevati naredb o osemurnem delavniku. Tedaj že boini, a danes že umrli gospod Žagar se vstraši in prizna delavstvu osemurni delavni čas. Pozneje pa je obratovodja skušal pridobiti delavstvo za podaljšanje delovnega časa na ta način, da mu je vedno pripovedoval, da bodo delavci več zaslužili, ako opuste od osemurnega delavnika in bodo delali po 10 ur na dan. Nekateri delavci se dajo speljati, izjavijo se za 10 urni delavnik, to priliko porabi obratovodja in uvede na celi črti 10 urnik. Nekaj pametnejših delavcev pa je navzlic vabam in obljubam vendarle razumelo, da obratovodja ne vabi delavce na kršenje osemurnika v njihovem interesu, ampak v interesu tvrdke. Ustanovi se podružnica Osrednjega društva lesnih delavcev in že poseže strokovna organizacija lesnih delavcev meseca avgusta 1920 v razorane razmere in rezultat tega je bil upostavitve osemurnega delavnika. Ni pa ostalo le pri upostavitvi osemurnika, ampak so se obenem regulirale tudi plače. In končna posledica je bila, da so pozneje delavci zaslužili pri osemurnem delavnem času za 5 do 7 kron na dan več, kakor pri deseturnem delu. Ako ne bi bilo pravočasno na mestu strokovne organizacije, bi bila takrat nastala popolna zmešajava med delavci samimi, ki bi jo podjetje kaj lahko bilo izrabilo v svoj prid in na škodo delavcev. Dne 6. februarja se je na Milanovem vrhu zopet oglašil tajnik Osrednjega društva lesnih delavcev s. Braješko. Ni prišel zaman, kajti potrkal je zopet na vrata podjetja. Vršila so se pogajanja, katera so delavstvu prinesla splošno 30 odstotno povišanje plač. Hlapi so dobili 400 kron mesečnega priboljška. Sedaj pa je ležeče na tovariših lesnih delavcih na Milanovem vrhu samih, kaj naj store. Ako ne bodo hoteli pasti nazaj v stare suženiške razmere, tedaj se bodo morali z vsi

Vnemo poprijeti svoje strokovne organizacije, ki je njih edina zaščitnica. Ako pa tega ne bodo hoteli razumeti, tedaj, seveda, ne bo nikogar tukaj, ki bi sklenil novo pogodbo, ko sedanja poteče. Tedaj bi se naši tovariši na Milanovem vrhu kmalu pričeli kesati in žalovati za kolikor toliko čedne plače, katerih so bili deležni potom strokovne organizacije. Upajmo, da bodo lesni delavci na Milanovem vrhu postavili svojega moža v vrstah strokovno organiziranega, razredno zavednega proletarijata. Glave kvišku, pogum in vztrajnost sta sredstvi, brez katerih bi delavstvo bilo izgubljeno. Predvsem pa mora delavstvo koncentrirati vse svoje sile v svojih strokovnih organizacijah. Kdor bi pa zapustil edino svoje orožje, ki ga delavec ima — svojo strokovno organizacijo — bi s tem le dokazal, kakšen sebičnež in nevednež je. Da ste nam zdravi, tovariši, tam v gozdni samoti na Milanovem vrhu.

Dne 25. februarja 1921 so se vršila pogajanja za zvišanje plač delavstvu tovarne za dušik v Rušah. Stališče zastopnikov delavstva je bilo pri obravnavi zelo težko, ker ima tovarna znatne zaloge karbida in so mnogi prejšnji odjemalci deloma naročila stornirali, deloma pa sploh odpovedali nadaljni odjem karbida, kakor je ravnateljstvo s tozadevnimi originali dopisov dokazalo. Glavni odjemalci so bili Čehoslovaška in Madžarska. V Čehoslovaški sta bili osnovani dve tovarni za karbid že tekom vojne. Madžarska pa si je ustanovila tovarno za karbid šele po vojni in to vsled nesrečne trgovinske in carinske politike naših premodrih državnikov. Z ustanovitvijo lastne tovarne za karbid se je Madžarska sicer izognila jugoslovanskim šikanam, ob enem pa je tovarna v Rušah izgubila enega izmed največjih svojih odjemalcev. Naši praktičarji pri zeleni mizi so s svojim postopanjem zadeli dve muhi naenkrat, namreč tovarno in delavstvo, ki je v ti tovarni uposleno, katero je sedaj v svojih delovnih in eksistencijskih pogojih neprenehoma ogroženo. Navzlic vsem težavam pa se je vendarle zastopnikom delavstva posrečilo pridobiti delavstvu 20 odstotno povišanje na plači. Istotako izplača vodstvo tovarne za prvo četrtletje 1921 kakor je bil to slučaj za četrto četrtletje 1920. Tovarno sta pri pogajanjih zastopala dva ravnatelja, Osrednje društvo kemičnih delavcev s. Tokan, oddelek deželne vlade — poverjeništvu za socialno skrb g. dr. Šlibar, končno je bilo navzočih sedem v tovarni zaposlenih delavcev.

Shodi.

Ljubljana. Mesečni shod podružnice Ljubljana. Osrednjega društva lesnih delavcev se bo vršil dne 13. marca t. l. v mali dvorani Mestnega doma in se prične točno ob 9. uri dopoldne. Na dnevnem redu bo med drugim tudi poročilo o stanju mezdne gibanja. — Dolžnost vseh lesnih delavcev ljubljanskih je, da se shoda udeležijo vsi do zadnjega. — Odbor.

Leše. Tukaj se je vršil v soboto dne 5. t. m. dobro obiskan shod rudarjev, na katerem je s. Krofi iz Trbovelj govoril o nevarni krizi v industriji in o bodočih nalogah delavskih strokovnih organizacij, kakor tudi proletarijata samega. Zbrani rudarji so zelo pazno sledili nad vse zanimivim izvajanjem govornika, ki je svojo nalogo rešil izvrstno. — Splošna želja rudarjev je bila, da bi s. Krofi večkrat prišel v naš kraj. — Ob tej priliki je bil tudi do-

ločen s. Hočnik, ki se kot delegat udeležil glavne skupščine Unije slov. rudarjev.

Zadružništvo.

Prva delavska pekarna v Ljubljani naznaja vsem cenjenim sodrugom, da je pričela s svojim obratom v drugi polovici meseca novembra 1920. Podjetje uspeva kar najbolje. Izdeluje vse vrste peciva, belo in črno. O kakovosti kruha naj bi se vsak posameznik prepričal; prodaja se v vseh podružnicah konsumnega društva za Slovenijo in povsod tam, kjer se nahajajo tozadevne tablice v izlozbah.

Vabimo Vas, da pristopite korporativno k temu volevažnemu delavskemu podjetju. Delež znaša 100 K in 2 K vpisnina. Delež morete plačati tudi v tedenskih obrokih po 10 K tako, da je vsakomur mogoče podpreti ta volevažni produkcijski faktor v našem delavskem zadružništvu.

Pristopne izjave se dobe po vseh prodajalnah konsumnega društva za Slovenijo.

Sodrugji pristopajte v obilnem številu.

Obvestilo.

Ptuj. Radi preobilega gradiva priobčimo poročilo prihodnjich. Zdravilo

Svarimo.

Pomanjkanje zaslužka v Ameriki. Od deželne vlade za Slovenijo smo prejeli in priobčujemo; Ministrstvo socialne politike svari najresnejše vsakogar pred izseljenjem, bodisi v Severno, bodisi v Južno Ameriko, ker soglašajo vsa poročila o gospodarskih razmerah v Ameriki v tem, da je možnost zaslužka v Ameriki padla na minimum in da čaka vsakogar, ki se danes izseli v Ameriko brez večjega lastnega premoženja, beda in siromaštvo.

Poziv.

Ivan Avguštin svoječasni predsednik podružnice lesnih delavcev v Borovnici, se pozivlja, da takoj javi svoj naslov podpisnemu društvu. Sodrugji, kojim je znan njegovo bivališče, naj istotako sporoče njegov naslov na: Osrednje društvo lesnih delavcev v Ljubljani, Selenburgova ulica 6/II.

Zahvale.

Ob priliki nenadne smrti našega nepozabnega moža oziroma očeta Ivana Novšaka je usnjarsko delavstvo v Ptuj podarilo podpisani kot pomoč K 1060. — Iskrena hvala! — Prav lepa hvala tudi tamburašem na Viču za podarjenih K 400. — Rodbina Novšak.

Vsem onim, ki so prispevali k znesku 527 kron, katerega sem prejel kot podporo za časa moje nezgode se tem potom naliskreneje zahvaljujem. — Viktor Bajec, delavec tovarne »Bistra« v Domžalah.

Podpisani se delavstvu tovarne, kakor tudi tovarniškemu vodstvu pristrčno zahvaljujem za naklonjeno mi podporo, katero sem prejel za časa moje bolezni.

Orič Daniel, Polzela.

Sodrugom, ki so mi podarili K 334. — kot pomoč za časa moje bolezni se iskreno zahvaljujem. — Ivan Zimšek v Štorah.

Razno.

Smrtna kosa. V Rušah je po kratki, a mučni bolezni dne 13. t. m. nenadoma preminul sodrug Repolusk Edvard. Naj mu bo blag spomin! Delavstvo tovarne za dušik v Rušah izreka tem potom njegovim svolcem svoje sožalje.

Tržne cene najvažnejšim živilom v Ljubljani. 1. februarja t. l. kg govejega mesa I. vrste 24 K; 1. marca t. l. kg govejega mesa I. vrste 30 K; 1. februarja t. l. kg govejega mesa II. vrste 20 K; 1. marca kg mesa II. vrste 28 K; Prašičevo meso 1. februarja: kg I. vrste 32 K; 1. marca 32 K; II. vrste 1. februarja 30 K; 1. marca 30 K. Teletina 1. februarja t. l. I. vrste kg 24 K; 1. marca 25 K. Slanina 1. februarja kg 46 K; 1. marca 46 K; (boljša 50 K.) Mast 1. februarja t. l. kg 54 K; 1. marca 54 K. Mleko 1. februarja liter 6 kron; 1. marca 6 K. Kruh bel 1. februarja 16 K, 1. marca 16 K; kruh, črni, 1. februarja 10 K; 1. marca 10 K; kruh rženi 1. februarja 12 K; 1. marca 12 K. Moka 0, 1. februarja kg 18 K; 1. marca 18 K. Moka za kuho: 1. februarja kg 17 K; 1. marca 17 K. Moka krušna bela: 1. februarja kg 15 K; 1. marca 15 K. Moka krušna ržena 1. februarja kg 13 K; 1. marca 13 K. Kaša 1. februarja kg 9 K 60 v; 1. marca 9 K 60 vin. Ješpren 1. februarja kg 9 K; 1. marca kg 9 K 11 vin. Koruzna moka 1. februarja kg 7 K; 1. marca 7 K. Koruzni zdrob: 1. februarja kg 8 K; 1. marca 8 K. Premog 1. februarja 100 kg 63 K; 1. marca 63 K. Trda drva 1. februarja meter 230 K; 1. marca 230—250 K. Jajce 1. februarja kom. 250 K; 1. marca kom. 150 K. Pražena kava 1. februarja kg 74—105 K; 1. marca 112—120 K. Sladkor, kristalni beli 1. februarja kg 54 K; 1. marca 52 K; sladkor v kockah 1. februarja 64 K; 1. marca 54 K. Kavne primesi 1. februarja kg 22—24 K; 1. marca kg 22—24 K. Riž 1. februarja kg I. vrste 28 K; 1. marca 26—32 K. Riž II. vrste 1. februarja kg 24 K; 1. marca 20 Jo 24 K. Jedilno olje 1. februarja liter 56 kron; 1. marca 43—52 K. Kis 1. februarja liter 4 K; 1. marca 4 K. Sol 1. februarja kg 8 K; 1. marca 7 K. Petrolej 1. februarja liter 24 K; 1. marca 22 K. Testenine 1. februarja I. vrste kg 26 K; 1. marca 22 do 23 K. II. vrste 1. februarja 20 K; 1. marca 19—22 K. Kislo zelje 1. februarja kg 3 K; 1. marca 3 K. Čebula 1. februarja kg 6 K; 1. marca 6 K. Krompir kg 1. februarja 2 kroni 50 vin., 1. marca 2 K 20 vin. Kisl repa 1. februarja kg 2 K; 1. marca 2 K.

Svetovni žitni trg. Po poročilih mednarodnega poljedelskega instituta v Rimu se je letos posejalo z žitom 3 odstotke manj površine kakor lansko leto. Isto se je opazilo pri bombažu. Razvoj cen pa odvisi v prvi vrsti od izpada žetve. Zmanjšanje površine ne bo imelo posebnega upliva. — V Indiji je posejano tri in pol milijona orolov manj kakor v pretečenem letu. — V Avstraliji znaša letošnja žetev štiri milijone ton napram poldrugemu milijonu lanskega leta. — Anglija in Francija sta si zagotovili za tekoče leto potrebno količino žita. V Angliji padajo cene žita in mlinskih izdelkov. — O Italiji ni nobenih zanesljivih podatkov. — V Nemčiji je vreme gorko in ugodno za pomladanska dela. Koruza loco in takoj je vzdržala prejšnje cene, cif-ponudbe so cenejše kakor v preteklih tednih. — Iz Vojvodine prihajajo ugodna poročila o razvoju bodoče letine. Cene pšenici so padle na 960—940 K za metriski stot. Vzrok padcu cen je padec ameriškega dolarja, ki onemogoča vsako konkurenco banaške moke z ameriško.

Zbirajte za tiskovni sklad.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiskarna »Džiteljaka tiskarna« v Ljubljani